

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref

Vår ref
19/2953 - 6

Dato
09.12.2019

Høring - NOU 2019:9 Fra kalveskinn til datasjø. Forslag om ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver

Det vises til brev av om høring av NOU 2019:9 *Fra kalveskinn til datasjø. Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver* er sendt på høring med frist 2. desember 2019.

Om utredningen og forslaget til lov

Utvalget omtaler alle punktene i mandatet, men svært er mye foreslås utredet videre. I høringsbrevet bes det om merknader til den enkelte paragraf i forslaget. Det er etter Finansdepartementets syn problematisk så lenge utredningen ikke er fullstendig. Våre merknader er derfor generelle med unntak av kommentarer om foreslått formålsparagraf.

Formålsparagrafen (§ 1)

Nåværende lov er kalt en kulturminnelov der forvaltningens eget behov for dokumentasjon ikke er nevnt. Arkiv er alltid et produkt av forvaltningens saksbehandling, og det er derfor arkiv skapes eller oppstår. Arkiv vil også kunne ha forskningsmessig og kulturell verdi og danner grunnlag for innsyn.

Det er foreslått en ny formålsparagraf, men den ivaretar heller ikke i dette lovforslaget forvaltningens eget behov for dokumentasjon og arkiv. Utvalget har da heller ikke hatt medlemmer som til daglig arbeider med dokumentasjonsforvaltning i en virksomhet.

Omfattende dokumentasjonsplikt for forvaltningen

Utvalget foreslår en svært omfattende dokumentasjonsplikt for offentlig forvaltning. På side 160 i utredningen står det: «trolig vil dette medføre at det meste av forvaltningens myndighetsutøvelse og tjenesteyting skal dokumenteres etter arkivloven».

Riktignok argumenterer utvalget med at dagens arkivlov har en mer omfattende arkivplikt. I arkivloven § 2 defineres arkiv som «dokument som vert til som lekk i ei verksemd», men det er en bestemmelse som ikke er etterlevd. I praksis har arkiv blitt knyttet tett til, og forbundet med kravene i arkivforskriften til journalføring i Noark-godkjente systemer. Når vi nå ser at en mindre og mindre andel av forvaltningens saksdokumenter «passer inn i» eller blir journalført i slike systemer, er det fornuftig at utvalget tenker nytt. Men en forutsetning for en slik omfattende dokumentasjonsplikt er verktøy og systemer som ivaretar størst mulig grad av automatikk samt vurdering av forholdet til annet lovverk. Utvalget skriver bl.a. på side 272 om plikten til å dokumentere ledernes kommunikasjon «at det er nødvendig at det foretas grundige vurderinger av forholdet til offentleglova før bestemmelsen tar til å gjelde». En slik grundig vurdering er ikke gjort av utvalget.

Finansdepartementet vil på prinsipielt grunnlag stille spørsmål ved den svært omfattende dokumentasjonsplikten arkivlovutvalget legger opp til. Teknologien setter i seg selv nesten ingen grense for type eller omfang av informasjon knyttet til saksbehandling som kan registreres, lagres og bearbeides på ulike måter. Det må derfor settes juridiske rammer for hvilken informasjon som skal dokumenteres om saksbehandlingen. Særlig gjelder dette når arkivering kan skje automatisk, løpende og i inneholder skriftlig informasjon, sporingsdata, logger, lyd, film og bilde. Utvalget synes å gå langt med hensyn til omfang og detaljeringsgrad, f.eks. i forslaget om plikt til å dokumentere virksomhetens kommunikasjon (§ 8). Også § 13, som pålegger dokumentasjon av «vesentlige hendelser, beslutninger, prosesser og forhold dersom det ellers er nødvendig for å ivareta lovens formål», kan innebære omfattende dokumentasjonskrav. Lovens formål er skjønnspreget, men svært vidtfavende, og gir ingen god veiledning mht. hvor langt dokumentasjonsplikten strekker seg. Det savnes en drøfting av konsekvensene en slik tilnærming vil ha for ansatte og for måten arbeid og samhandling utføres på. Slik dokumentasjonsplikten for ledere er utformet vil det kunne oppleves som overvåkende.

Digitalisering

Utvalget har en god forståelse for det de kaller «den digitale transformasjonen, men de sier at flere av de skisserte løsningene og mulighetene må utredes videre, f.eks. løsninger som kan ivareta automatisk journalføring og identifisering av taushetsbelagte opplysninger ved hjelp av kunstig intelligens. Et helt konkret eksempel er *automatisk* arkivering av all e-post fra og til ledere der det i dag ikke finnes automatiske løsninger. Til tross for manglende automatiske løsninger og juridisk avklaring, foreslås det lovbestemmelse om nettopp dette, og uten overgangsordning. Finansdepartementet er kritisk til en lovbestemmelse på et slikt grunnlag, og etterlyser en videre drøfting av konsekvensene av automatisk arkivering.

Innebygd arkivering

Begrepet *innebygd arkivering* brukes flere steder i utredningen. Dersom saksbehandlingssystemene designes fra grunnen av med funksjonalitet for arkivering, spares ressurser sammenlignet med å gjøre dette (ofte manuelt) i ettertid (jf. begrepene innebygd sikkerhet og innebygd personvern). Utvalget tilrår videre arbeid og utredning av dette som må ses i sammenheng med ytterligere forenkling av Noark-standardene og arbeid med utprøving, nye metoder etc. Finansdepartementet støtter i utgangspunktet intensjonen, men mener at lovforslag som forutsette innebygd arkivering ennå ikke kan utformes detaljert eller tre i kraft.

Skylagring i utlandet

Utvalget skulle utrede lagring av arkiv i sky i utlandet og foreslår at det tillates. De har både foreslått endring i nåværende arkivlov, som derfor kan iverksettes raskere enn det en helt ny lov kan, og i forslaget til ny lov. Forslaget er i tråd med regjeringens strategi for skylagring. Finansdepartementet støtter forslaget om at gjeldende arkivlov endres på dette punktet, men med unntak av bokstav c: «ved lagtidsbevaring i utlandet skal en kopi av arkivene være i Norge». Et slik krav om kopi kan svekke intensjonen i forslaget.

Bevaring/langtidsbevaring

Slik vi leser utredningen skal det meste av det som skal dokumenteres, også bevares for fremtiden i et evighetsperspektiv. Avgrensninger er gjort mot personvernforordningen, men ellers drøftes det ikke løsninger for annen sletting (kassasjon) i de svært store mengdene dokumentasjon som forutsettes. Her mener utvalget at teknologien er på deres side, bl.a. med utviklingen av kunstig intelligens, men at det må forskes på det og utredes videre. Finansdepartementet er enig i at bruken av kunstig intelligens gir svært store muligheter, men at regulering av dette bør utredes videre.

Journalføringsplikten

Utvalget foreslår at koblingen mellom arkivloven og offentlighetsloven tas bort. Journalen har utspilt sin rolle, det er arbeidskrevende både for arkiv og saksbehandlere, journalføringen fanger trolig ikke mer enn 30 % av det den burde etter dagens lov, dokumentasjon tvinges inn i rammer/strukturer (f.eks. saksbegrepet) som ikke passer dagens arbeidsprosesser mm. Innsynsretten er knyttet tett til offentlig journal. Utvalget mener derfor at det må løses innenfor offentlighetslovens område og utredes videre av Justisdepartementet. Etter vår mening er dette for enkelt, per i dag finnes ikke noe alternativ til journalføring for å ivareta krav til offentlighet. Utvalget burde derfor drøftet og forslått andre løsninger.

Tilgjengeliggjøring

Utvalget foreslår (både i formålsparagrafen og § 17) at dokumentasjon skal tilgjengeliggjøres i mye større grad enn i dag. Det kan leses som om mer skal publiseres og være tilgjengelig på Internett, men de foreslår ikke løsninger for å merke og sile ut f.eks. taushetsbelagte opplysninger. Utvalget sier at det kan være ressurskrevende for forvaltningen å gjennomgå all dokumentasjon med tanke på tilgjengeliggjøring, men at dette kan løses ved hjelp av kunstig intelligens.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Utvalget har ikke utredet de økonomiske og administrative konsekvensene for forvaltningen av lovforslaget slik utredningsinstruksen forutsetter. Etter det vi kan se er det kun konsekvenser for det de kaller arkivsektoren (Arkivverket og andre depotarkiver) de har utredet.

Konklusjon

Utvalget peker selv på at mange av forslagene bør utredes videre. Finansdepartementet støtter den vurderingen.

Finansdepartementet ber om å bli involvert i det videre arbeidet med oppfølging av utvalgets utredning.

Med hilsen

Tina Engelsrud (e.f)
ekspedisjonssjef

Jorunn Bødtker
avdelingsdirektør

Adressliste

Kulturdepartementet

Postboks 8030 Dep

0030

OSLO